

Aihe: Maa- ja metsätalousvaliokunnan pyyntö valtiovarainministeriölle 26.11.2020 kirjallisesta lausunnosta asiantuntijakuulemista 04.12.2020 klo 09.30/KAA 2/2020 vp varten

Aika: perjantai 4.12.2020 klo 9.30 (etäkuuleminen, Teams)

Asia: KAA 2/2020 vp/ Vesi on meidän - kansalaisaloite vesihuollon yksityistämisen estämiseksi

<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/KAA+2/2020>

Valtiovarainministeriö toteaa edellä tarkoitettuna lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle kunnioittaen seuraavan.

Tarkasteltavan kansalaisaloitteen mukaista ehdotusta tulee tarkastella kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta. Perustuslain suojaama kunnallinen itsehallinto sisältää kunnan talouden suojan, joka koskee laajemminkin kunnan oikeutta päättää taloudestaan. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, asetetaanko kunnan toiminnalle sellaisia esteitä, jotka tekisivät oman taloudenpidon tosiasiallisesti mahdottomaksi, sekä onko veloitteen suuruus sellainen, että se estää kuntia päättämästä taloudestaan. Kunnan omaisuuden myynnin kieltä olisi ongelmallinen kunnan itsehallinnon suojan vuoksi. Huomioitava olisi myös se, että omistuksissa on kuntakohtaisia eroja.

Mikäli myyminen kielletäisiin, tämä edellyttäisi todennäköisesti sitä, että kyseinen tehtävä olisi lailla osoitettu kunnille. Kunnalla on vesihuoltolain mukaisesti muun muassa vesihuollon yleinen kehittämistehtävä. Vesihuoltolaki ei edellytä kunnan velvollisuutta omistaa vesihuoltolaitoksia. Jos tästä säädettäisiin, kyseessä olisi kunnalle uusi tehtävä, joka tulisi rahoittaa rahoitusperiaatteen mukaisesti. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään korostanut, että tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan. Lisäksi on huomattava, että pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan sisältyy (s. 106-107) linjaus siitä, että kuntien tehtäviä lisäävät tai laajentavat toimenpiteet on kompensoitava kunnille nettomääräisesti.

Kansallisen vesihuoltouudistuksen johtoryhmässä tehty valmistelutyö on nyt tarkasteltavaan kansalaisaloitteeseen nähden keskittynyt enemmänkin vesihuoltouudistuksen ohjelman valmisteluun. Tällöin on kartoitettu lähinnä toimenpiteitä, joilla vesihuollon tasoa voitaisiin tulevaisuutta ajatellen turvata ja parantaa. Tähän ovat liittyneet näkökulmat esimerkiksi alueellisen yhteistyön lisäämisestä ja pitkäjänteisestä omaisuuden hallinnasta, jotka ovat olleet viime vuosina yleisemminkin esillä keskustelussa kuntien kiinteistöomaisuudesta. Vesihuoltouudistuksen ohjelman valmistelussa on mainittu kyseinen kansalaisaloite ja vesihuollon yksityistämiseen liittyvät kriittiset kokemukset muualla Euroopassa.

yt. Heli